

Common
Development of
Volunteer
Disaster
Intervention
Capability

Názov projektu:/ Project title:

Az Önkéntes Katasztrófavédelmi Beavatkozó Kapacitás Együttes Fejlesztése

Common Development of Volunteer Intervention Capability

Cezhraničné zvyšovanie účinnosti dobrovoľnej civilnej ochrany

Vedúci partner projektu: / Partner name:

Zemplén Térségi Katasztrófa és Polgári Védelmi Szövetség

Zemplén Region Civil Protection and Disaster Management Association

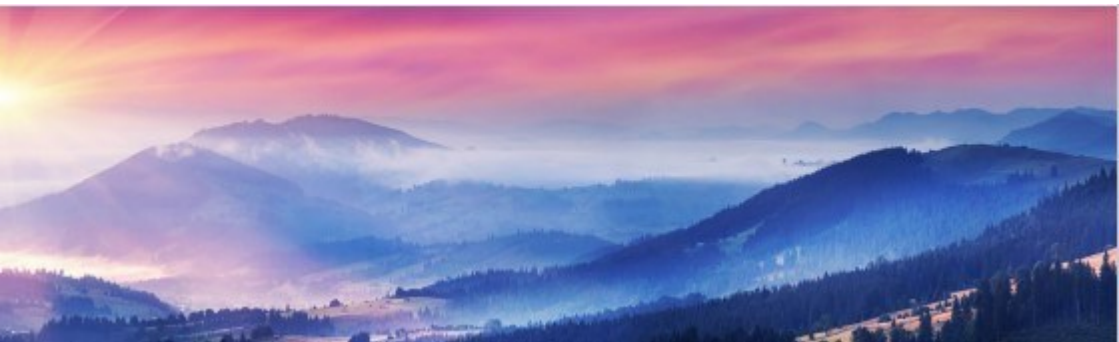
Podpora EÚ: / EU Contribution:

847 630,69€

Hungary
Slovakia
Romania
Ukraine

**PARTNERSHIP
WITHOUT BORDERS**

PARTNERSHIP WITHOUT BORDERS

**Úloha dobrovoľníkov v systéme cezhraničnej civilnej ochrany. Output 3.2.
Spoločná publikácia**

**CODE VDIC PROJEKT 2019-2021
(HUSKROUA/1702/8.1/0035)**

Hlavnou úlohou projektu je rozvoj spoločných, cezhraničných, dobrovoľných intervenčných kapacít.

The role of volunteers in the crossborder disaster management system

Output 3.2. Joint Publication

Obsah tejto publikácie nemusí nevyhnutne odrážať oficiálne stanovisko Európskej únie.

Partnerské organizácie projektu sa zamerali na prevenciu prírodných a človekom spôsobených katastrof, rozvoj odolnosti a posilnenie bezpečnosti v programe HUSKROUA (Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina).

VIAC INFORMÁCIÍ:

<http://codevdic.polgvedsujhely.hu>

Významne vzrástla úloha dobrovoľníckych organizácií v národnom aj medzinárodnom krízovom manažmente a medzinárodnej humanitárnej pomoci. **Uznávajúc túto potrebu a výzvu, Zemplínske regionálne združenie pre katastrofy a civilnú ochranu posilňuje a rozvíja aplikačné schopnosti svojej organizácie. Integrované národné systémy zvládania katastrof a rozsiahly manažment škôd sa nezaobídu bez dobre vyškolených a vybavených dobrovoľníckych organizácií. Výzvu, ktorú predstavujú výrazne zvýšené riziká systémov s viacerými dopadmi, možno kompenzovať iba rozvojom intervenčných kapacít. Vytvorenie bezpečnosti očakávanej obyvateľstvom predpokladá aj mnohostrannú, integrovanú, sieťovú, projektovú spoluprácu. Plánovaný rozvoj združenia v oblasti krízového manažmentu je založený na spolupráci účastníkov v systéme úloh (dobrovoľnícke organizácie, samosprávy, cirkevné organizácie).**

Spoločný postup je založený na potrebe sociálneho zabezpečenia založeného na skutočnej hrozbe. Prvoradá je bezpečnosť života a majetku obyvateľstva, ekonomiky a bezpečná prevádzka a ochrana prvkov kritickej infraštruktúry. Pomoc pri katastrofách je dôležitou spoločenskou úlohou v celej aliancii. Posilnenie kolektívnej schopnosti predchádzať katastrofám, pripraviť sa na ne a reagovať na ne, ako sa uvádza v rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady č. 1313/2013: „Vzhľadom na výrazný nárast počtu a závažnosti prírodných katastrof a katastrof spôsobených ľudskou činnosťou v posledných rokoch a v situácii, v ktorej budúce katastrofy pravdepodobne

budú extrémnejšie a zložitejšie, a to s ďalekosiahlymi a dlhotrvajúcimi dôsledkami vyplývajúcimi najmä zo zmeny klímy a potenciálnej interakcie medzi viacerými prírodnými a technologickými rizikami, je stále dôležitejší integrovaný prístup k zvládaniu katastrof. Európska únia by mala podporovať solidaritu a mala by podporovať dopĺňať opatrenia členských štátov v oblasti civilnej ochrany a uľahčovať ich koordináciu s cieľom zlepšiť účinnosť systémov predchádzania prírodným katastrofám a katastrofám spôsobeným ľudskou činnosťou, prípravy a reakcie na ne.“

Projekt je podporený programom ENI CBC Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina. Zvyšovanie ľudských zdrojov dobrovoľníkov znamená na jednej strane zapájať stále viac a viac vrstiev spoločnosti (nábor) a na druhej strane udržať/rozvíjať/školiť existujúcich zamestnancov.

Dobrovoľné riadenie ľudských zdrojov znamená cieľavedomé ovplyvňovanie jednotlivca ako subjektu rozvoja s cieľom zlepšiť jeho adaptabilitu a pripravenosť, čo je plne podporované vzdelávacími možnosťami projektu.

Zrýchľujúci sa priemyselný a technologický rozvoj a čoraz častejšie extrémne poveternostné podmienky mimoriadne zvyšujú hrozby a riziká ovplyvňujúce spoločnosť; túto rastúcu zraniteľnosť možno riešiť len pomocou najmodernejších postupov a nástrojov.

Projektový materiál a technický rozvoj dobrovoľníckych organizácií považujú partneri projektu za problém na rovnakom základe, ako doplnok a úzko súvisiaci s ľudskými zdrojmi. Smer vývoja projektu participujúcich organizácií (dobrovoľnícke a cirkevné organizácie a samosprávy) je orientovaný na úlohy, so zameraním na prípravu na praktickú aplikáciu. Zlepšenia v programovej oblasti výrazne zvýšia bezpečnosť obyvateľstva.

Spoločné rozvojové aktivity partnerov sú základom pre efektívnu spoločnú cezhraničnú dobrovoľnú intervenciu v budúcnosti. Zvýšenie kapacít na základe spoločnej práce umožní vyššiu úroveň a rýchlejšiu intervenciu v národných, regionálnych a miestnych, národných a prihraničných regiónoch.

Podľa zákona 42/1994 Z.z. civilná ochrana je systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činnosti pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí. CO na Slovensku rozumie ako mimoriadna situácia obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok. „Na účely tohto zákona sa mimoriadnou udalosťou rozumie živelná pohroma, havária, katastrofa, ohrozenie verejného zdravia II. stupňa^{1b)} alebo teroristický útok.“

Záchranné práce sú činnosti na záchranu života, zdravia osôb a záchranu majetku, ako aj na ich odsun z ohrozených alebo z postihnutých priestorov. Súčasťou záchranných prác sú činnosti na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti a vytvorenie podmienok na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

Plán ochrany obyvateľstva obsahuje najmä závery a odporúčania analýzy územia z hľadiska vzniku možných mimoriadnych udalostí, plán evakuácie, ukrytia,

materiálno-technického zabezpečenia jednotiek civilnej ochrany, prípravy na civilnú ochranu.

Evakuácia patrí medzi základné opatrenia kolektívnej ochrany obyvateľstva a vykonáva sa z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území. Na vykonanie a zabezpečenie evakuácie sa priebežne pripravujú evakuačné opatrenia a na praktické vykonanie evakuácie sú pripravené opatrenia odborného zabezpečenia evakuácie v oblasti poriadkovej a bezpečnostnej, dopravnej, zdravotníckej, zásobovacej a veterinárnej, na riadení ktorých sa podieľajú z úrovne republiky príslušné rezorty. Riadenie a zabezpečovanie evakuácie sa vykonáva na základe vopred spracovaných plánov evakuácie ministerstiev, ostatných ústredných orgánov, orgánov miestnej štátnej správy, samosprávy, právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov.

Ukrytím sa rozumie ochrana osôb v ochranných stavbách pred možnými následkami mimoriadnych udalostí. Zabezpečovanie a vykonávanie ukrytia ako jednu z úloh a opatrení upravuje v ustanovení § 6 zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Stavebnotechnické požiadavky a technické podmienky zariadení civilnej ochrany Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany v znení vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 444/2007 Z. z. **Zariadenia civilnej ochrany** sú ochranné stavby a stavby alebo ich časti a technologické súčasti, ktoré sú predurčené na plnenie úloh civilnej ochrany.

Stavebnotechnické požiadavky na zariadenia civilnej ochrany sú požiadavky na územno-technické, urbanistické, stavebnotechnické a dispozičné riešenie a technické vybavenie stavieb z hľadiska potrieb civilnej ochrany. Zákonodarcu uvedeným zákonom upravuje **pôsobnosť obce** v ustanovení § 15 ods. 1, podľa ktorého obec okrem iných pôsobností vypracúva plán ochrany obyvateľstva, oboznamuje sa s havarijnými plánmi podnikov a prevádzok na svojom území a **informuje obyvateľstvo a verejnosť trvalým zverejnením na internetovej stránke alebo na verejnej tabuli.**

ÚKRYTOVÁ BATOŽINA - obdobne ako evakuačná batožina -

Odporúčaná hmotnosť úkrytovej batožiny: do 10 kg pre deti a do 15 kg pre dospelých. Odporúčany obsah batožiny: dobre zabalené základné trvanlivé potraviny na 3 dni (konzervy, čaj v dobre utesnenej termoske resp. voda v turistickej fľaši, cukor, chlieb, soľ, ovocie), predmety dennej potreby (jedálny príbor, miska, hrnček, otvárací na konzervy, príručný nožík na krájanie, prenosné svetidlo – baterka + náhradné batérie, potreby na šitie, špagát alebo iný druh povrázka, viazacie gumičky a pod.), lieky k náhodnému použitiu (acylpirín, ibalgin, vitamíny a pod., rýchloobčasy, obvazy a gázy, osobné lieky predpísané lekárom na každodenné užívanie,

peniaze a cenné veci, kniha, spoločenská hra, predmety osobnej hygieny (mydlo, šampón, sprchový gél, uterák, kefka na zuby, pasta na zuby, hrebeň, kefka na ruky, holiace potreby, toaletný papier), náhradná bielizeň, odev, obuv, (tepláková súprava, sveter, plášť do dažďa s kapucňou, spací vak, prikrývka-deka, domacia obuv,) osobné doklady (občiansky preukaz, vojenská knižka, vodičský preukaz, cestovný pas, výmer dôchodku, zdravotná karta, poisťné zmluvy, vkladné knižky, úverové zmluvy, majetkové doklady a podobné dôležité listiny a dokumenty).

Radiačná monitorovacia sieť SR

je sústava technicky, odborne a personálne vybavených odborných pracovísk, ktoré sú organizačne prepojené na potreby monitorovania radiačnej situácie a zber údajov o radiačnej situácii na území Slovenskej republiky. **RMS SR** tvorí ústredie radiačnej monitorovacej siete (zriadené na ÚVZ SR), stále zložky a pohotovostné zložky. Sieť

včasného varovania o radiačnej situácii v pôsobnosti sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra je tvorená systémom monitorovacích miest pre nepretržité meranie príkonu dávkového ekvivalentu gama žiarenie zo vzduchu.

Podľa zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva sú **protichemické opatrenia** určené na zníženie alebo na vylúčenie následkov pôsobenia nebezpečných látok a sú súčasťou plánu ochrany obyvateľstva a plánu ochrany zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti. Cieľom je plánovať a v prípade vzniku mimoriadnej udalosti s únikom NCHL (*nebezpečné chemické látky*) prijať opatrenia a vykonať záchranné práce na zamedzenie ich pôsobenia, nekontrolovateľného šírenia,

zachytenie, zbieranie, prečerpanie, odvoz nahromadených CHNL na následnú likvidáciu. Rozsah plánovaných opatrení sa odvíja od záverov analýzy možného vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom CHNL. Okresný úrad a obec vo svojom územnom obvode plánuje, ktoré protichemické opatrenia sa budú realizovať v rámci jeho pôsobnosti, koordinuje realizáciu protichemických opatrení, ktoré sú potrebné na likvidáciu úniku CHNL, ak tieto opatrenia nepatria do pôsobnosti iných orgánov štátnej správy alebo prevádzkovateľov.

Medzinárodná spolupráca a humanitárna pomoc

Zastupovanie Slovenskej Republiky v EÚ, NATO a iných medzinárodných organizáciách v oblasti krízového manažmentu a civilnej ochrany

V rámci rady vykonáva činnosť **ProCiv** (Pracovná skupina pre civilnú ochranu). V rámci činnosti tejto pracovnej skupiny sa sekcie podieľa na tvorbe právnych aktov EÚ v oblasti

civilnej ochrany. V roku 2007 to boli dva základné dokumenty upravujúce mechanizmy spolupráce a financovanie civilnej ochrany v rámci EÚ. V súčasnosti sa v rámci činnosti ProCiv-u popri typických problémoch civilnej ochrany rokuje aj o medziodvetvovej problematike ochrany kritickej infraštruktúry a pripravuje sa Návrh smernice Rady o identifikácii a označení európskej kritickej infraštruktúry a zhodnotení potreby zlepšiť jej ochranu. Aj na týchto rokovaníach sa pravidelne zúčastňuje zástupca sekcie.

V rámci Európskej komisie vykonáva činnosť Generálne riaditeľstvo pre životné prostredie, ktorého súčasťou je aj **Výbor pre civilnú ochranu** (Civil Protection Committee). Činnosť tohto výboru spočíva v určovaní priorít pre činnosť v oblasti civilnej ochrany EÚ pre príslušný rok.

Pracovná skupina pre civilnú ochranu pracuje na základe multilaterálnej Dohody o spolupráci pri predvídaní, prevencii a zmierňovaní prírodných a technologických katastrof medzi vládami Rakúska, Chorvátska, Maďarska, Talianska, Poľska, Slovinska, Slovenska, Bulharska. Zasadnutie 1 raz rok v krajine, ktorá má predsedníctvo v rámci SEI, nepravidelne semináre, cvičenia, školenia.

Odborná spôsobilosť v CO

Odborná spôsobilosť na úseku civilnej ochrany obyvateľstva ustanovuje § 18a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva.

Hlavnou úlohou bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len **BOZP**) je chrániť to najdôležitejšie čo máme a to je zdravie každého z nás. Ochrana zdravia pri práci je zabezpečovaná stavom pracovných podmienok

eliminujúcich vplyv nebezpečných a škodlivých faktorov pracovného procesu alebo prostredia.

Civilné núdzové plánovanie

Plán hlavných úloh civilného núdzového plánovania pre mestá a obce v oblasti krízového riadenia, civilnej ochrany obyvateľstva, obrany štátu, správy materiálu civilnej ochrany a humanitárnej pomoci vydávajú Okresné úrady na Slovensku podľa článku 3 Pokyny sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra SR o podrobnostiach o rozsahu a spôsobe vypracovania dokumentácie k nariadeniu MVS SR a o plnení úloh pri príprave na krízové situácie.

Plánovacia činnosť: vypracovať vlastný Plán činnosti v oblasti CO, KR, obrany a HM, zverejňovať informácie civilnej ochrany na vlastnej internetovej stránke, zabezpečiť pohotovosť na obecnom úrade v čase riešenia MU, koordinovať činnosť PO a podnikateľov na území obce pri civilnom plánovaní.

Vzdelávanie a odborná príprava na CO obyvateľstva: zúčastniť sa odbornej prípravy a zamestnaní organizovaných odborom KR OÚ, vyslať zástupcu obce na základný odborný kurz CO, pričom zástupca získava základné vedomosti o úlohách a opatreniach CO, spolupracovať so základnou školou pri vyslaní družstva na okresné kolo Súťaže mladých záchranárov.

Obce majú spresniť a aktualizovať „Plán vyznutenia a varovania obce“, nahlásiť na odbor KR každú zmenu pre úlohy varovania a vyznutenia. Musia aj zabezpečiť a vykonať pravidelnú skúšku **elektromotorickej sirény** (aktiváciu miestnej sirény vykonávajú mestské a obecné úrady).

Kolektívna ochrana

V rámci kolektívnej ochrany treba aktualizovať plán evakuácie obce, vykonať odbornú prípravu členov vlastných evakuačných komisií, spresniť plán ukrytia, aktualizovanú tabuľku prehľadu o ukrytí zaslať na odbor KR OÚ. Treba

aktualizovať plán ochrany obyvateľstva pre prípad vzniku MU a monitorovať radiačnú situáciu.

Čo sa týka krízového riadenia, obecné a okresné bezpečnostné rady musia rokovať o pripravenosti obcí a predložiť na odbor KR správu, musia sa zúčastniť na odbornej príprave členov KŠ, pri vzniku MU na území obce a počas vyhlásenej mimoriadnej situácie dodržiavať termíny, formu a obsah hlásení.

Za plnenie stanovených úloh zodpovedajú primátori miest, resp. starostovia obcí.

Budovanie cezhraničných kapacít v oblasti zvládania katastrof

Skúsenosti so zásahmi pri katastrofách ukazujú, že značná časť prípadov sa vyskytuje v pohraničných oblastiach a zasahuje aj na územie susednej krajiny. Keďže cezhraničný zásah prebieha v inom národnom systéme zvládania katastrof, nemôže existovať jediný, dobre koordinovaný zásah bez predchádzajúcej konzultácie založenej na konzultáciách, spoločnej metodiky a prípravy na spoločnú akciu založenú na sieti. Úspech komplexnej aktivity dobrovoľnej intervencie a rozvoja odolnosti je dnes čoraz viac založený na prepojení používateľov a oblastí vedomostí s heterogénnou skladbou a integrovaným, interaktívnym systémom prepojenia. Väčšina obranných organizácií už nie je schopná čeliť výzvam vývoja všetkých relevantných technológií. Čoraz častejšie hľadajú externé zdroje vedomostí pre prax a začleňujú ich do svojich interných rozvojových procesov. **Skúsenosti z uplynulého obdobia sú také, že v znalostne náročných rezortoch obrany narástla úloha inovačných kontaktných systémov a kooperujúcich sietí ako prostriedku koordinácie procesov výskumu a rozvoja.** Vývoj sa primárne približuje tradičným inovačným teóriám, pokiaľ ide o to, aké postupy výskumu a vývoja dobrovoľnej intervencie a odolnosti populácie možno nájsť v teórii systémov a v literatúre o teórii a metodológii sociálnych sietí.

Doterajšie používateľské výsledky pomáhajú zmapovať model národných a cezhraničných regionálnych procesov toku znalostí a výskumu a rozvoja.

Rozvojová spolupráca je v ekonomicke úspešná už desaťročia. Popri ekonomickej spolupráci sa dostávajú do popredia aj sociálne problémy. Nie je možné analyzovať sieť, ktorá rozvíja dobrovoľnú intervenciu a odolnosť bez pochopenia koncepčného rámca, systému teoretickej interpretácie. **Pre moderný integrovaný prístup k**

cezhraničnej intervencii je potrebné zavedenie určitej formy inovácie a vytvárania sietí. Dobrovoľné organizácie a cirkevné organizácie miestnej samosprávy, ak sa chcú zapojiť do systému úloh, musia spĺňať požiadavky národného a cezhraničného, medzinárodného systému ochrany pred katastrofami. Uvedomujúc si tieto potreby, Zemplínske regionálne združenie pre katastrofy a civilnú ochranu hľadalo rozvojové zdroje a partnerov.

V nadväznosti na zámer sa Združenie uchádzalo o realizáciu svojich nápadov a získalo podporu v rámci HUSKROUA „Programu **cezhraničnej spolupráce ENI Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina 2014-2020**“. Úspešné využitie pomoci znamená efektívnosť stratégie Európskej únie; a to zvýšiť bezpečnosť maďarských, slovenských, rumunských a ukrajinských občanov žijúcich v programovom území zvýšením účinnosti dobrovoľnej civilnej ochrany.

